

BRANSCHPROFILEN

utgåva

2018:06

Pär Holmgren, meteorolog, natur-
skadespecialist på Länsförsäkringar

FÖRSÄKRINGSBRANSCHEN & KLIMATET. Den heta sommaren 2018 var meteorolog Pär Holmgren en av Sveriges mest exponerade personer. I egenskap av naturskadespecialist på Länsförsäkringar intervjuades han närmare 100 gånger i press, radio och tv. Sak & Liv har talat med Pär Holmgren om hans syn på försäkringsbranschen – och Länsförsäkringars – ansvar när det gäller att ta klimathotet på allvar.

Vi har just passerat en av de hetaste svenska somrarna i historien. Soligt och mysigt, javisst. Samtidigt har hettan och torkan fått många att tänka efter på allvar när det gäller klimatförändringarna.

En av de personer som var mest synlig i debatten under sommarens diskussioner kring värmeböljan och klimatet var Pär Holmgren.

Många känner honom som tidigare meteorolog på SVT. Sedan september 2015 är han naturskadespecialist på Länsförsäkringar AB. Han är dessutom en uppmärksammad debattör och föreläsare i klimatfrågor.

Sak & Liv har talat med Pär Holmgren om hans syn på klimatet, försäkringsbranschen och framtiden.

Du har ett stort engagemang i klimatfrågan. Hur började det?

– Dels handlar det om att jag var student och doktorand i skarven mellan 1980- och 1990-tal. I den vevan blev det ett ökat fokus inom den meteorologiska forskningen på klimatförändringar. Som doktorand undervisade jag en hel del så jag var tvungen att verkligen läsa på.

– Dels kom mitt personliga engagemang i frågan när jag förstod hur hårt förändringarna kan drabba oss och kommande generationer. Det går inte att värja sig emot när man sätter sig in i frågan.

Det är nästan tre år sedan du kom till Länsförsäkringar som naturskadespecialist. Berätta – hur gick det till?

– Då hade jag arbetat ett antal år som föreläsare och författare. Inget fel med det, men jag kände att det kunde vara intressant att göra något nytt; ungefär på samma sätt som när jag slutade på SVT för tio år sedan.

– Som jag såg det då hade jag tre tänkbara val: Först den akademiska världen med tanke på att jag hade undervisat en hel del, främst på Uppsala Universitet. För det andra den offentliga sektorn. Men det som kändes mest lockande var det tredje alternativet – ett jobb i näringslivet. Och den bransch som jag tyckte lät allra mest intressant var faktiskt försäkring.

– Dessutom tänkte jag att om jag ska arbeta med hållbarhetsfrågor så är det ett ömsesidigt bolag som ligger närmast till hands, med tanke på att man oftast kan tänka mer långsiktigt än ett börsnoterat företag. Så tajmingen var helt rätt när Länsförsäkringar hörde av sig!

– Jag gick på en första intervju för att höra vilka tankar man hade. När det visade sig att den planerade satsningen på området naturskador var riktigt stor och seriös lät det definitivt intressant. Inte minst att

FOTO: PETER KNUTSON

» Det som kändes mest lockande var det tredje alternativet – ett jobb i näringslivet. Och den bransch som jag tyckte lät allra mest intressant var faktiskt försäkring.

man skulle anställa två personer som naturskadespecialister gjorde att jag kände mig lockad – för mig bevisade det att satsningen verkligen var på allvar. Den lilla osäkerhet jag hade mot bakgrund av att jag inte visste något om försäkringsfrågor, föll helt när jag hörde att Johan Litsmark – med lång erfarenhet av försäkring – skulle bli den andra specialisten på enheten. Då kände jag att det här kan bli jättebra!

– En rolig sak i sammanhanget är att när man beskrev för Johan Litsmark vilken profil det skulle vara på hans kollega i enheten, så var hans första reaktion ”Jaha, ni menar någon som Pär Holmgren?” De kunde inte säga något då, det fanns inget skrivet med mig än, men det var roligt att det var så han reagerade.

– Sedan gjorde det ett starkt intryck på mig när jag för första gången mötte Sten Dunér och Sören Westin och åt lunch med dem på sommaren innan jag var anställd. Deras första fråga var hur Länsförsäkringar skulle göra för att bli av med alla investeringar i fossil energi! Den seriositeten när det gäller klimatengagemanget känner jag fortfarande finns i organisationen!

– Det är också talande att ingen i miljörelsen har andats något om kritik mot ”greenwashing”, det vill säga att Länsförsäkringar anställde mig bara för att få ett bättre rykte genom ytliga förändringar, istället för att göra saker på allvar.

Hur ser din roll ut i Länsförsäkringar i dag och på vilket sätt skiljer sig den från Johan Litsmarks?

– På papperet har vi samma ansvarsområde. Men på grund av att jag väl är mer känd, blir det så att jag syns mer i media och föreläser mer. Bara under juli och augusti har jag gjort närmare 100 intervjuer och skrivit en rad olika artiklar om klimatfrågan och om vår nya vägledning om fastigheter i vattennära läge.

– Vi började med att skapa en roadmap för det som ska göras mellan år 2016 och 2020. De viktigaste punkterna har vi redan bockat av eller är på väg att genomföra. Vi har upprättat ett nätverk med naturskadesamordnare på alla 23 länsförsäkringsbolagen. Det är jätteroligt att besöka bolag i olika delar av landet och få en bild av hur man tänker! Självklart är vissa bolag längre fram än andra, men på det hela taget är det ett väldigt stort intresse för våra frågor.

Ser du några begränsningar i vad du kan säga eller göra i din roll som anställd på Länsförsäkringar?

– Ingenting utöver de begränsningar jag ändå lägger på mig själv. Dit hör att jag inte binder upp mig åt något håll i partipolitiken. Den begränsningen vill jag i alla fall ha för mig själv. Och jag ser det egentligen inte som en begränsning.

Vilken syn har du på Länsförsäkringars klimatarbete efter snart tre år i bolaget?

– Det som slår mig är att länsbolagen är en så tung och självklar samhällsaktör i många delar av landet. Man har samarbeten med länsstyrelser, driver lokala projekt tillsammans med andra samhällsinstitutioner. Jag som kommer från public service har lite grand i ryggmärgen att påpeka ”... det finns andra försäkringsbolag också ...”.

PÄR HOLMGREN

Född: Pär Holmgren är född 1964. Eller ”317 ppm CO₂” som han skriver själv på sitt högst aktiva Twitterkonto med drygt 15 000 följare. I dag ligger motsvarande notering runt 410 ppm, det vill säga koldioxidhalten i atmosfären har på drygt 50 år ökat med cirka 30 procent.

Karriär: Under 20 år, 1988–2007, var han anställd meteorolog vid SVT, i tio av dem som chef för väderredaktionen. År 2008 började arbeta som frilansande föreläsare genom bolaget Spridda Skurar AB, och som författare på egna förlaget Pärspäktiv där ett 20-tal titlar hittills har kommit ut. Har även författat en rad böcker med koppling till klimat och väder på andra förlag.

Idag: Är sedan den 15 september 2015 anställd som naturskadespecialist på Länsförsäkringar AB.

Dynamisk duo.
Pär Holmgren
och Jan Litsmark är
Länsförsäkringars
naturskade-
specialister.

Men det är verkligen ett fantastiskt arbete som görs lokalt i länsbolagen! Det slår mig också ofta vilken tyngd som ligger i att man är ett ömsesidigt – kundägt – bolag. Det blir verkligen lättare att tänka långsiktigt när man inte är fast i kvartalsekonomin.

– Under min tid som föreläsare har jag ofta lyft fram positiva exempel på klimatarbete i näringslivet. Det är slående att väldigt många företag som är framåt i klimatfrågan också är familjeägda. De vill bygga sina företag stabilt och långsiktigt – på motsvarande sätt som kundägda företag.

– Ett internationellt exempel är Toyota – ett familjestyrt bolag med långa traditioner. Jag är väldigt glad över att vi har fått in Toyotas märkesförsäkring, det är ett företag som förmår att tänka långsiktigt.

Vad borde Länsförsäkringar bli bättre på i klimatarbetet?

– I stora drag är det mycket positivt arbete som pågår. Det finns fördelar med att vara 23 fristående bolag. Till exempel är det lätt att testköra ett projekt i ett länsbolag, och fungerar det kan resten av federationen haka på. Så det finns en enorm massa fördelar med den struktur som organisationen har.

– Sedan går det inte alltid snabbt, det ligger i sakens natur när det är 23 bolag som ska samordnas. Men ibland är det bråttom med att göra en omställning av något slag. Då kan det vara en nackdel att det blir en tröghet i vissa processer. Till exempel tänker jag att man skulle ha att vinna på att samordna kommunikationen mera. Det finns ett duktigt gäng som jobbar med kommunikation på LFAB, jag skulle gärna se att deras arbete får ett bredare genomslag över hela landet.

Vilken syn uppfattar du finns i organisationen och i branschen när det gäller klimatarbetet?

– I branschen i stort att man är duktiga på att bedöma risker. Det räcker att titta i vår skadestatistik för att förstå att vi måste ta naturskaderiskerna på allvar. Man inser att det inte går att vänta på att 100 procent av alla experter ska bli 100 procent överens om riskerna med klimatförändringarna, för att man ska aktivera sig. Försäkrings-

3 X KLIMAT-TANKAR

Tre av Pär Holmgrens slutsatser och tankar när det gäller klimatutvecklingen:

- Det är i dag i princip omöjligt att förhindra att världshaven under de kommande århundradena stiger mellan 5 och 10 meter.
- Inom 100 år kommer fastigheter i låglänta områden i Sverige som Skanör-Falsterbo att sjunka i värde. Om 200 år kommer det antagligen inte att vara möjligt att bo där.
- Försäkringsbranschen borde bli bättre på att ta hänsyn till klimatfrågor i sina investeringar, exempelvis när det gäller att erbjuda klimatsmartare och fossilfria pensionsfonder.

» Jag skulle gärna se att Länsförsäkringar hade en gemensam policy för hur vi investerar våra pengar. Att avstå från investeringar i kol är enkelt. När det gäller olja och gas blir det lite svårare. Men långsiktigt måste vi ta oss bort från den typen av investeringar.

branschen var kanske först ut i näringslivet med att uppmärksamma klimatförändringarna, och inse att man måste agera. De stora återförsäkringsbolagen tänkte i de banorna redan för 20–30 år sedan.

– Jag tänker att personer i försäkringsbranschen är smarta och välutbildade. Man har förstås inte fokus på klimatfrågan till vardags utan arbetar med helt andra områden. Men när jag är ute i bolagen och talar med folk märker jag hur lätt de tar till sig det jag pratar om.

– Sedan skulle jag gärna se ett mer samfällt agerande från branschens sida. Skulle branschen som helhet exempelvis säga att man inte alls ska ha med oljebranschen att göra, så skulle det få effekt!

Under sommaren har du och Johan Litsmark fått stor uppmärksamhet i medierna i anslutning till torkan och bränderna. Det har också blivit stort genomslag för beslutet att inte försäkra fastigheter i riskfyllda områden nära vatten. Vad kan du berätta om bakgrunden?

– Man måste ha klart för sig att det handlar om en vägledning. Vi kan inte beordra de olika länsbolagen att agera på ett visst sätt – men vi kan ge rekommendationer. Sedan är det upp till vart och ett av de bolagen att göra sin bedömning. Det handlar dessutom om planerad nyproduktion inte befintlig bebyggelse, ett missförstånd som florerat i en del medier.

– Den rekommendation vi kom fram till var att när situationen är sådan att länsstyrelsen går emot kommunen och inte tycker att man ska bygga i ett område på grund av risken för översvämning, då ger vi rekommendationen att avstå från att försäkra de planerade fastigheterna. Det handlar också om en omtanke om de nuvarande kunderna då vi kommer att göra vårt yttersta för att med hjälp av skadeförebyggande råd minska riskerna för befintlig bebyggelse.

– En länsstyrelse har nästan alltid en bättre överblick av helheten än en kommun som ofta ser saker mer kortsiktigt. Kommunen kan ha bilden av att man vill locka nya invånare med hjälp av bostäder i attraktiva lägen, men då måste vi kunna se till riskerna.

Har ni kommit med fler vägledningar av det här slaget?

– Det finns exempelvis en rekommendation som handlar om hur man ska se på höga trähus. Ur klimatperspektiv är trähus bra, så ser man isolerat till klimatet ska man bygga mer i trä. Men samtidigt finns ett riskperspektiv. Inte egentligen för att man riskerar fler brandskador, utan för att det finns större risk för svåra vattenskador i samband med brandsläckning.

Finns någon annan rekommendation Länsförsäkringar borde göra framöver?

– Vi har inte beslutat om något mer, men det kanske kommer. Jag skulle gärna se att Länsförsäkringar hade en gemensam policy för hur vi investerar våra pengar. Att avstå från investeringar i kol är enkelt. När det gäller olja och gas blir det lite svårare. Men långsiktigt måste vi ta oss bort från sådana investeringar. Olje- och gasverksamheter är obra ur ett klimatperspektiv. Ekonomiskt är det också en uppenbar risk att hela marknaden försvinner på sikt och då kan investeringarna bli värdelösa.

– För snart 20 år sedan hade jag ett pensionssamtal på SVT och frågade om det var möjligt att få en pension som bara placerades i

fossilfria tillgångar. Då trodde de först att det bara handlade om mitt klimatengagemang. Men jag ser det även som att fossilbaserade företag en väldigt dålig långsiktig investering för oss 60-talister, med tanke på att vi måste bli fossilfria i framtiden.

– Då var det omöjligt att få fonder helt utan fossilinvesteringar.

I dag borde det vara en självklarhet att erbjuda det. Men vi har inte det.

– Varför? Jag kan inte svara på det. Där borde vi kunna göra mer.

I somras fick du svara på många frågor om värmeböljan och kopplingen till klimatförändringarna. Om man ser det mer långsiktigt – hur illa blir det?

– I dag vet vi att det är omöjligt att undvika att haven stiger. Det blir en långsam avsmältning av isarna, men inom 500–1 000 år kommer havsnivån sannolikt vara 5–10 meter högre än i dag. Ingen osäkerhet finns om att det kommer att hända, osäkerheten handlar mer om exakt hur snabbt det kommer att gå. Vissa platser på jorden är extra utsatta, som Bangladesh eller Florida som ligger lågt i förhållande till havsnivån.

– Man kommer säkert att ta hand om den typen av utmaningar på olika sätt i olika delar av världen. I USA blir det förmodligen drastiskt höjda försäkringspremier för utsatta områden. I Norge kanske man istället ser till att staten räddar dem som drabbas.

– Även vi i Sverige har stora problem framför oss. Här blir påverkan av klimatförändringarna förmodligen mindre drastisk, men vi kommer att drabbas allt oftare av extrema vädersituationer.

– Har vi otur drabbas vi av Gudrunstormar, skogsbränder och enorma skyfall under ett och samma år. Rent teoretiskt kan det ske, och då blir det dyrt för försäkringsbranschen. Och även om vi inte drabbas av alla effekter på en och samma gång, vet vi att vi sakta men säkert kommer råka ut för fler drabbande skyfall, allt värre översvämningar och att skogsbränder blir mer frekventa. Men eftersom förändringarna går relativt långsamt kommer det nog att vara hanterbart för försäkringsbranschen och för samhället – vi anpassar oss till den nya situationen.

– De höjda havsvattennivåerna kommer att påverka oss också. Platser nära havet där det i dag bor människor blir obebodliga på sikt. Från Länsförsäkringars sida har vi i dag ingen anledning att agera drastiskt: Vi vill inte att värdet på sådana fastigheter ska falla snabbare än nödvändigt och på så vis drabba både våra försäkringstagare och vår bolåneaffär. Men ser man på platser som Skanör-Falsterbo är det oundvikligt att fastigheterna faller i värde på 100 års sikt och förmodligen blir helt värdelösa på 200 års sikt.

– Det är också svårt att se hur vi kan undvika att delar av Afrika och Mellanöstern blir obebodliga i slutet av det här århundradet. Sedan råder det stor osäkerhet om vad som kan inträffa i ett ännu längre perspektiv. Det finns internationella överenskommelser om att genomsnittstemperaturen på jorden inte ska stiga allt för mycket. Men vi vet inte helt säkert vad som händer om inte klimatförändringarna begränsas till 2°C. Över den nivån kommer vi in i förändringar som är allt mer icke-linjära. På nivåer över 3°C riskerar vi att större delen av planeten blir obebodlig. Det är ett väldigt mörkt framtidsperspektiv.

– En slutsats ur det perspektivet är att rent samhällsekonomiskt är det svårt att hitta mer lönsamma investeringar än sådana som minskar klimatpåverkan.

» Vi vill inte att värdet på fastigheter ska falla snabbare än nödvändigt och på så vis drabba både våra försäkringstagare och vår bolåneaffär. Men ser man på platser som Skanör-Falsterbo är det oundvikligt att fastigheterna faller i värde på 100 års sikt och förmodligen blir helt värdelösa på 200 års sikt.

» En slutsats är att rent samhällsekonomiskt är det svårt att hitta mer lönsamma investeringar än sådana som minskar klimatpåverkan.

» De som gapar och skriker i dag är ofta hårt ideologiskt drivna. De kanske ser framför sig att det inte blir lika roligt att leva med de begränsningar som klimatpolitiken kommer att innebära. Jag brukar svara att det blir ännu mindre roligt om vi inte fixar det.

Under året har svensk politik präglats av valrörelsen. Det har beskrivits som att klimatfrågan har rört sig allt mer mot att vara en klassisk höger-vänster-fråga. Vad är din tanke om det?

– Jag brukar vara noga med att säga att det inte är en höger-vänster-fråga. Visst hittar du konservativa krafter som negligerar klimatfrågan. Men du hittar också politiker till höger som inte alls är negativa till att prioritera klimatet. Och de konservativa krafterna – de som bortser från klimatkonsekvenserna – kan du lika gärna hitta till vänster på den politiska skalan.

– Men visst finns det något slags höger-vänster-dimension när det gäller miljön och klimatet. När Naturskyddsföreningen rankar partiernas miljöpolitik ligger V och MP i topp. Även L är hyfsat bra, medan SD ligger hopplöst sist. Samtidigt är det historiskt så att två av de första politikerna i Europa som på allvar uppmärksammade klimatfrågan var Olof Palme och Margret Thatcher.

– Ett mer modernt exempel är Fredrik Reinfeldt. Sommaren 2006 sade han – då som enda partiledare – att klimatfrågan var en ickefråga. Några månader framåt i tiden satte han klimatfrågan överst på den politiska dagordningen och erkände öppet att han inte hade förstått frågans vikt. Även internationellt gjorde Reinfeldtregeringen en mycket bra insats. Det om något tycker jag visar att klimatet inte måste betraktas som en fråga för vänstern. Sedan kanske frågan är lättare för vänstern att ta till sig – det passar in i världsbilden att kunna skylla på kapitalismen och på det kortsiktiga vinstintresset.

Vilken är den vanligaste kritiken du möter från personer som är skeptiska till klimathotet?

– Situationen i dag är väldigt annorlunda om man jämför med hur det var på 1990-talet. Då fanns det en fullt rimlig vetenskaplig kritik mot de teoretiska klimatmodeller som togs fram. Den typen av kritik förde forskningen framåt. Det bidrog till att det i dag inte finns någon fråga som är så grundligt vetenskapligt analyserad som klimatfrågan är – det går knappast att komma längre.

– De som gapar och skriker i dag är ofta hårt ideologiskt drivna. De är kanske mot skatter och tror kanske att klimatpolitiken leder till höjda skattenivåer och begränsningar av individens frihet. De kanske ser framför sig att det inte blir lika roligt att leva med de begränsningar som klimatpolitiken kommer att innebära. Jag brukar svara att det blir ännu mindre roligt om vi inte fixar det. «

SAK & LIV

www.sakochliv.se
nyheter@sakochliv.se

Tel: 070-694 60 48
Utgivare: Gunnar Loxdal
Formgivning: Karin Nyman (karin@oiga.se)

